

¡PAPÍ!



—Venim, senyor, a que vos decidiu a tornar a Barcelona d'una vegada.
—No pot ser; no hi tinc res que fer. Reorganiseu les societats de resistencia y aleshores jo vindré a redesorganisarles.



PARÍS
ROMA
BRUXELLES
LIÈGE
PAU
OSTENDE
LUCHON

BARCELONA
PELAYO, 11
BALMES, 1-3-5

Farbenfabriken Otto Baer

Radebeul : Dresden : Budapest : Viena

Fábricas de Tintes negres y de colors
para Tipografia y Litografia

Barnissos : Fums d'estampa : Pasta
para roleus

Dipòsit general en Espanya :

Carles Girardi - Barcelona

Carrer de la Universitat, 41



Articles para les Arts Gràfiques

— Màquines y Materials —



E. BLY TALLER DE FOTOGRAVAT
Barbará, 35, pral.

Molassin

Aliment concentrat.
El millor y més higiènic para caballs,
mules, bous, tocin-
nos, ovelles, cabres, gallines, cunills, etc.

Dipòsit exclusiu para Catalunya: Manso, 39.-BARCELONA

TALLER DE CONSTRUCCIÓ Y REPARACIÓ
DE MÀQUINES Y AUTOMÒVILS

Especialitat en Maquinaria para les Arts Gràfiques

FRANCISCO MARINÉ

Bonavista, 7. - GRACIA

JOSEP BESTEIRO

CÓRCEGA, 401, PRAL.

— CARTELLS ARTISTICS —

Tudó y Martínez, s. en c.

— Muntaner, 7. - BARCELONA —

Maquinaria y demás útils per impremta, litografia, enquadernació y fàbriques de capses de cartró

Representants esclusius per tot Espanya de les renombrades tintes
Mander Brothers, Wolverhampton (Inglaterra)

Pròxim trasllat al carrer

MALLORCA, 209, BAIXOS
(entre Aribau y Universitat)

Els Pellets del Doctor
Mackenzey curan el pit-
jor refredat en 24 hores.

Imprempta

Litografia

Llibres Ratllats

J. HORTA

Méndez Núñez, 3 y 5

BARCELONA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Pelajo, 38 : Barcelona

PREUS DE SUSCRIPCIO

ESPANYA, trimestre Ptes. 2
ESTRANGER 3
Pago anticipat

PAPITU

El primer de Maig

Aquells hermosos primers de maig dels anys noranta y tants en que florien les idees anarquistes y les societats de resistència; en que pels carrers lluien les baionetes calades dels soldats, en que l'estat de siti s'obria sobre Barcelona com una rosa dels jardins de la Bonanova y en que per les cantonades florien els bandos dels Capítans generals ja han passat; malgrat ser una festa de primavera, van passar com un núvol d'istiu, van passar les bullangues, les manifestacions, les bombes anarquistes y are d'aquella esplèndida florida no més ens en queda els fruits de que parlavem l'altre dia: les bombes de Barcelona. Els catalans, que som tan aficionats a les coses típiques, ens en hem de felicitar de que a Barcelona li hagin quedat aquets fruits de cullita propia. A Cardeu tenien els borregos de Cardeu, a Vilafranca les coques de Vilafranca y quasi totes les petites ciutats de Catalunya tenien el seu producte d'anomenada. Are, Barcelona, que no per ser la capital ha d'esser menys que les altres poblacions catalanes, té, gracies a n'aquells primers de maig, les bombes de Barcelona.

Per això, tot bon barceloní, que no's descuida d'anar a comprà'l tortell al forn de Sant Jaume, sortint de missa 'ls diumenjes, y que no's descuida de trovar un altre familia que també va a comprar el tortell, dialoga d'aquella coneguda manera:

- Passinhibé.
- Estiguin bonets.
- Vostès, ja venen de comprà'l tortell.
- Què s'ha de fer.
- Si son servits, anèm cap a dinar, que ja comensa a ser hora.

- Gracies, que vagi de gust.
- Passinhibé.
- Estiguin bonets.

Tots aquets barcelonins han d'estar contents d'aquells primers de Maig del noranta y tants. An ells els hi deuen el poguer barrejar alguna bomba amb els tortells del Forn de Sant Jaume.

En cambi, el barceloní que no va al Forn de Sant Jaume y que ja trova passat de moda anar a can Llibre, y ja va a can Llibre y Serra, no vol saber res d'aquells



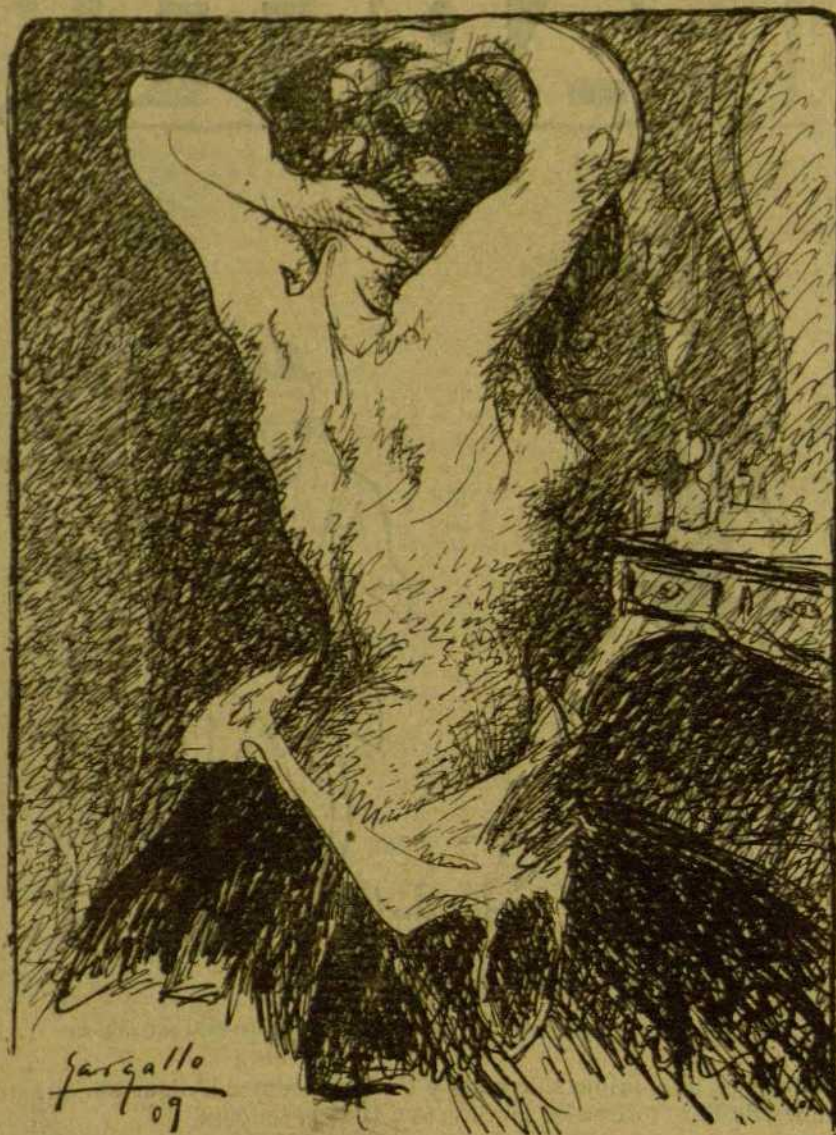
- Està esverat perquè s'acosta'l 1. r de Maig.
- Perquè? Es fabricant?
- Ca, home; es perquè la modista de la seva dona li porta'ls comptes cada primer de mes.

primers de maig y s'indigna com si li diguessin que té de posar marinyacs a la seva senyora.

El barceloní que va a can Llibre y Serra, trova els primers de maig, els tortells del forn de Sant Jaume, les vagues generals, les societats de resistència, en Lerroux, en Vinaxa, el socialisme, en Planas y Casals y l'anarquisme, coses passades de moda, y s'indigna cada vegada qu'esclata una bomba.

Reconexent qu'es aixís, també hem de reconexer que sembla qu'hauria d'esser al revés. Sembla que'ls del temps del Forn de Sant Jaume, haurien d'esser els qu'haurien de detestar els primers de maig y demés caterva, sent com son tots persones molt com cal, y havent llegit com han llegit el Brusi, y que'ls que van a can Llibre y Serra haurien d'esser avensats, modernistes, partidaris de les societats de resistència y de la Festa del treball.

Verdaderament en el món hi ha una confusió, que si la cosa no s'arregla no sé pas com acabarem. Les senyores dels anys vuitanta y noranta, portaven uns vestits plens de polissón y altres coses per dissimular la bellesa femenina y les senyores del any 9 porten robes cenyides, que fan ressaltar la bellesa qu'hem anomenat y ja hem vist com pensaven els uns y com pen-



THAIS

—Vuit hores de treball seguit!... Deu nos en guard!!

saven els altres. Per un cantó molt avensats y per altre molt atrassats y viceversa. Els temps de les senyores vestides creaven un Pallás, els de les senyores també vestides —prò d'un altre manera— creen un Cambó. Com podem lligar aquestes contradiccions? Si no les lliga la Lliga nosaltres no sabem com ferho.

Lo únic que podem fer es celebrar el primer de maig per lo que té de primaveral y no per lo que té de revolucionari —per no posânse en contradicció amb els que compren els postres a can Llibre y Serra.

Am tot, el que ha sigut revolucionari y té cor y pietat, com tenim els qu'escrivim el PAPITU, al passarse al camp conservador, guarda una certa misericordia pels pobres que tot treballant a la fàbrica, somien en la festa del treball, en un esplèndid primer de maig.

Nosaltres, els hi guardem aquesta misericordia, y avans d'abandonarlos per sempre, avuy qu'es el pri-

mer de maig, la seva festa, els hi volem dar un consell: Trevallèu — com deya en Zola — però treballèu, no per la classe obrera, sinó per vosaltres mateixos.

Treballant per la classe obrera, us podèu perjudicar perquè com més ventatjes conseguïu per ella, si el dia de demà, arrivèu a esser amos, us trovarèu qu'haurèu de dar més jornal als vostres obrers, més gros del qu'avuy cobrèu vosaltres, y treballant per la classe obrera, ademés d'axò tenim un altre contra, y es que mentres hi treballèu, perdèu un temps preciós que us podria servir per anarvos fent homes y plantar fàbrica o botiga.

Seguiu aquet camí y el primer de Maig, en comptes de pensar en guanyar un ral més y conseguir els tres vuits, anirèu a can Llibre y Serra a comprar lo que més us agradi d'aquella deliciosa confiteria ahont se fabriquen uns dolços tan moderns y tan perfectes com les bombes d'inversió.



El pedás del Sr. Pi

El Sr. Pi té una fàbrica y un noi; la fàbrica es l'única del poble y a la seva ombra fa la piu piu tot el veinat; el xicot després de passar una temporada a Manchester y un altre a Lille, tornà a Barcelona ahont feu mil y una gatades, fins que son pare l'envià a la fàbrica perquè's fés càrrec del negoci y portés una vida austera.

Com que'ls testos s'assemblen a les olles, el Juanito aviat estigué al corrent de tots els ells y uts de l'industria paternal, am gran satisfacció

del Sr. Pi, qui deia als corredors: «s'assenta'l xicot, s'assenta».

En quan a l'austeritat, ja son figures d'un altre paner. El senyoret amb un desvergonyiment molt aristocràtic, es complavia en donar conferencies sobre la mecànica dels telers o les selfactings, a les treballadores de més bon pamet. A l'hora de dinar, ja era cosa sapiguda, un dia cridaven al despaig del director a la Pauleta, l'endemà a la Carme, l'altre a la Marieta et sic de ceteris. Entre les que menjaven l'escudella a l'ombra de les acacies del pati tot era picarse l'ullet y fer rialles de tres o quatre notes xisclaneres. ¿Ahont es la Carma? Ja! Ja! Ja!

Prò a la Tuyes, filla d'en Jep, va enfitárseli la conferencia y son pare a la primera visita que feu a la fàbrica el senyor Pi, l'emprengué dientli lo que passava y demanantli ab molts modos la reparació deguda.

—Caratsus de xicot, ¡tant content qu'are n'estaval ja ho arreglarèem, Jep, ja ho arreglarèem.

—Sempre he tingut confiança en vostè Sr. Pi; sé que vostè té consciència y sab que tant val l'honra d'un ric com la d'un pobre.

—Epl Jep, no'm toquèu la qüestió social, renyiríem, ja ho arreglarèem home, ja ho arreglarèem, però res de pobres ni rics, no vull qüestió social...

Ja hi posarèem un pedàs, sabèu? Ja hi posarèem un pedàs.

VILLYAM.



Qui no li agradi qu'ho deixi.



OM a la reunió de la Lliga.

El nostre Cambó, es l'únic polític en el quela naturalesa s'ha entretingut a posarhi tot lo que la Lliga necessita, y no diem tot lo que necessita Catalunya perquè en Cambó es un polític del pervindre, propi per temps de política constructiva y Catalunya en aquets moments necessitaria una política antigovernamental quin quefos fos un Carner, però també antigovernamental.

El nostre Cambó, es un polític del pervindre, però com qu'a Catalunya no hi ha polítics del present, ell —per forsa— ha d'esser l'amo y com a amo nosaltres el considerem y el respectem.

Per'xò l'altre dia a la Lliga quan se va tractar de l'expulsió d'en Claramunt, en Cambó, —encare que'ls socis de la Lliga no hi estiguin d'acord— va obrar perfectament.

No saben de què's tracta? Doncs de que després del discurs del Abadal —discurs molt enraonat— demostrant que no era política l'expulsió d'en Claramunt, hi va haver un soci, quin nom callèm, que va demanar la paraula per discutir les del Abadal y allavores en Cambó, ab molt bon acort, se va aixecar irat y va dir:

—No hi ha paraula ni res. Qui no li agradi qu'ho dexi.

Felicitèem an en Cambó, pel seu acte d'energia y creiem qu'axò l'acredita de verdader polític. Lo que hi ha es que, potser en el fondo l'acredita més de polític del pervindre que de polític actual. Però què hi ferem si en Carner no ha nascut per fer caurer ministeris?



“Ida y vuelta” a la cova de Merlin

Mai de la vida, havia tingut la més petita fè en avèncs i conductes subterranis, però, com Sant Tomás, he vist y he tocat y no tinc més remei que rendir-me a la evidència! Jo què'm creia que'ls avèncs els feia fer expressos Mossèn Font y Sagué! el qui quan era a una fondaria de deu o dotze metres y ja no'l veiem, vinga entortolligar la corda, ferhi assobre una sesta d'un parell d'hores y tornar després a la vida explicant mil nyoles!

Vàm marxar ab Mossèn Norbert, anàvem disfregats com bombers, am casc, cordes, cordes de nusos, escales de cordes, picots, destrals, cinturons ab dotze anelles y un sens fi de futeses.

Al arribar sortiren a rèbrens l'arcalde, el rector, el metje y l'apotecari: també hi havia la *colonia veraniera* y un aixàm de bordegassos bruts, descalsos y mocosos.

Mossèn Font posá a ca'l rector y jo a cal apotecari, diu qu'a n'ell li va anar bé, però lo qu'es a mí... entre que la minestra no era pas cosa escullida y les elocubracions científiques sobre la fauna, la flora, les capes geològiques y les roques volcàniques n'hi havia per tirar el barret al foc y no era això sols, sinó qu'a mitxa enumeració dels coleópters característics de la vall, entrava cuansevol a demanar cinc céntims d'ungüent de belladona o una dotzena de sangoneres, l'home sortia a despatxar y quan tornava deia: ¡ahont érem? val més que tornem a comensar. Y altre vegada els coleópters o altre vegada les capes o les herbes o'ls dimonis!...

Y l'endemá, camina que caminarás, a la fi arribarem a l'entrada de l'avenc; avans que tot férem una costellada y menjarem un conill al ali-oli, cosa que dona molta ardencia y fa molta sed de ví, circumstancies abdues convenients per endinzarnos en les profunditats y misteris del nostre planeta. Després posarem un tauló sobre la boca del pou, Mossèn Font es lliga una corda per les dotze anelles del cinturó y després de senyarse comensa a baixar, al cap d'unes trenta brasses m'hi vareig deixar anar jo, y avall, avall. De tant en tant amb el peu li feia caure un roc y cridava:

—¡Fora baix!

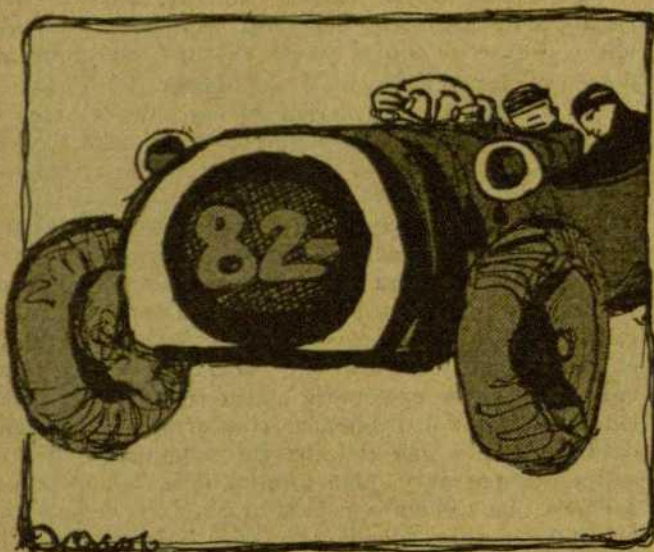
Y ell:

—Em fas mal, burro! no't voldré més.

—Que no portes casco?



—Vuit hores de trèvall? Encare que'n volguèu setze.



—Si no faig millor balans, aquesta vegada, hauré se suprimir l'automòvil o bé rebaxar el sou als texidors.

—Estigues quiet, si vols!

Y avall, avall, avall... De tant en tant ell deia: cent canes, dues centes canes, trescentes canes, trescentes cuarenta canes. ¡Sublim! hem descendit o millor descendim al més profund dels pous naturals. ¡Oh quina conferència! Com m'alegro de que'n siguis testimoni.

—Fora baix! (y cop de roc consegüent).

—Burro, commoute devant de les trescentes setanta canes...

Avall.

—Cuatre centes canes.

Una veu de dalt digué: S'ha acabat la corda!

Jo:—S'acabat el bróquil.

M. F.:—Treguéu els llivants dels pous del poble y aneuos arrilant.

Jo:—Nol protesto.

M. F.:—Com? jo aquí soc com el capitá en un barco; avall.

Jo:—Fora baix (roc). Fora baix (roc) Fora baix (roc).

M. F.:—Caball, excèptic, juéu, martiritzam, masó, però jo no'm rendexo, seré un mártir de l'Església y de la espeología.

Allavors comensá a moure's d'un costat a l'altre de pou per fugir de la pluja de pedres secundaries que li quèien al demunt.

Prò l'aparato de penetrar els misteris subterranis s'havia convertit en un pèndul, quines oscilacions em macaven are l'espatlla dreta, are l'esquena, are en les anques y el mossèn qu'havia trovat un replá aont descansar y restar quiet movia la corda cridant ¡dale cada-dera a n'aquestes pissarres secundaries, bromista! ¡De-mana perdó o't matol! ¡Ferás bondat de la bona?

—Siiii.

—Doncs quiet y fés un trago.

Vareig aprofitá'l consell y després de beure d'un gatet de quatre litres qu'a prevenció m'havia penjat de l'esquena encontres d'una destrat, vaig lligar un cigarret y tot fumant vinga observar que l'estar penjat no es tant incómodo com diuen y qu'a la fi les cames

están mol descansades y'ls brassos més ¡y qui's molesta es la corda.

Tot d'un plegat de dalt digueren:

—Avall?

Mossèn Font: Avall! y després: Cuatrecentes cinquanta, quatrecentes sexanta, vuitanta, noranta ¡fondo!

Y ja'ns teniu a tots dos en una caverna anti-anti-diluviana! Jo primer que tot vareig assèurem, però Mossèn Norbert que ja té l'habitud d'aquestes coses y sab els devers del bon espeòlec, va trèures una llántia elèctrica d'aquelles de can Vives, de tres pessetes, y digué:

—*Fiat lux*, Déu em perdoni la irreverència!

Y en efecte *lux facta sit*. Aleshores el meu company s'assegué al meu costat y em demaná el gat, begué, sospirá, y a la fi va dirme: ¡no admira ¡franc-masó! a Déu en les obres mestres qu'en aquets moments ens son donades a contemplar? ¡som a 490 canes sota terra! per sobre nostre passan qui sab què: un carril, una carretera, un pagès que llaura. ¡Admiris home admiris! y per sota nostre? Caièm assobre les Indies; ¡de segur que hi passen tigres!

Aleshores es posá de quatre grapes y comensá a gratar la terra buscant fòssils o terrenos terciaris, jo per la meua part vinga cercar pintures anti-anti-diluvianes representant als antecessors del mamouth y el cervo gegant.

De segur qu'ell va trovar cosa bona però com la meua ¡y-cal! Dintre d'una capelleta natural hi havia arredossat un gripau blanc amb els ulls vermells qui, fora de la forma y de no assemblarshi, era igual qu'un conill blanc. Llevantme'l cascó, vaig saludarlo am la mateixa reverència, que ho faria un héroe de'ls Grimm al davant d'una reineta.

Rei y Senyor, diguí, de l'imperi de les profunditats! perdonèunos a tots dos! el meu company s'ha atrevit a profanar el vostre territori portat segons diu ell per l'empenta de la ciencia, però ningú s'ho creu. Es boig ¡sabèu? es boig: perdonèulo. A mí m'ha portat aquí la falta de fè, jo no m'ho creia que baixessim tan avall!

El gripau digué: Beurel—No més tinc vi—Beurel

Va beure am modos, es a dir a la catalana, a galet, després va dirme: Miserable tarat per la llum: per falta de fè has baixat, y am menos has d'entornarten. Tafa-neria ha estat el teu mòvil, treuret per sempre vull la sed de curiositat. Trèume l'ull dret y dónam beure. Apaga la meua sed com jo la teva: mirant a través del meu ull veurás les coses tal com son; no m'agraexis rès, jo amb el vi les veuré com deurien ser.

Ja estic llest, digué Mossèn Norbert, marxem! Jo volia sentir encare'l rei d'allí, però mossèn Norbert deia: aném o'l dexo; vaig mirarlo am l'ull del gripau y vegí perfectament qu'era molt capás de deixarme allí y dir en la conferència que m'havia estimbat en un pregón abim.

Pujárem; al ser a la superfície, vaig tornar a mirar am l'ull y vegí estupefacte que tot just havíem arribat a dos cents pams de profunditat, com el pou de casa y que l'apotecari era un bestia, y l'altre un embustero y jo... jo un altre.

MONI



Com uns reis

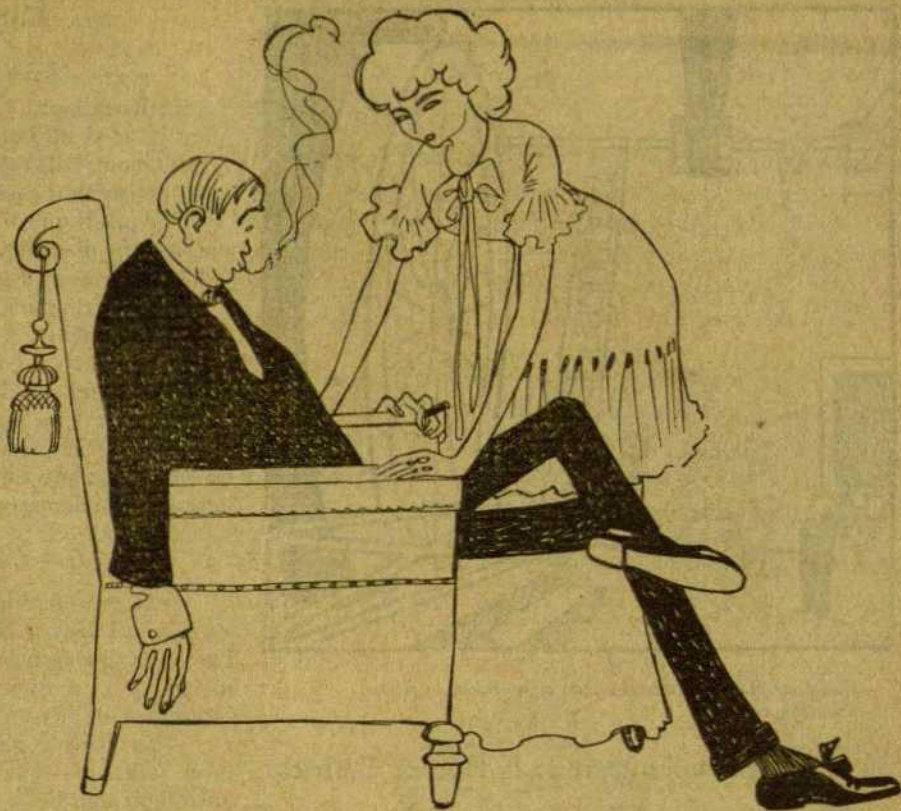
Els pares de D. Pròspero Malic començaren venent camises y calsotes de roba ordinària y fets de baratillo al carrer més Alt de Sant Pere. Com que sa mare era un lleó pel negoci y el seu pare estalviava molt y tampoc badava, forces anys avans de morir ja tenien dos fàbriques que treballaven pel seu compte y compraren uns terrenos més enllà dels camps Elisseus, perquè diu que deien que hi ferien un *ensanche* y valdríen molts diners.

Moriren pels vols de l'Exposició Universal, y D. Pròspero es trobà amb una gran parroquia a Cuba y a Filipinas, un capital suficient pera fer un negoci tres vegades més gros y uns milers de pams de terreno cap allí al carrer de Provença.

D. Pròspero era molt aimant de la tradició y aixís seguí'l mateix negoci de roba feta, sense modificar res, ni's jornals que donaven els seus pares o siga unapesseta per dotzena de calsotes que li feien les cusidores, posanthi aquestes el fil y el fètxe. L'única modificació fou telshi deixar un'unsa de dipòsit, perquè com qu'al mon no hi ha moral, no fos cas que li fugissin amb una dotzena de camises de cotó.

Després, per estalviar els diners que tenia de donar als qui texien per ell, montà un vapor, però un gran vapor: filats, texits y estampats, tot es quedava a casa. La fabrica es l'orgull de D. Pròspero. Quan hi va un client que s'ho mereix desseguida li diu:—*Sr. Fernandez, el domingo vamos en mi frábica; nada nada, no sa m'es capa*—y un cop allí comencen les explicacions.

—Miri, vèu, avans d'entrar ja quin jardinet? Acacies de bola, sol al hivern y ombra a l'estiu; dinen y brenen aquí mateix estalviantse aixís d'anar a casa. ¿Sab? més descansats enllestim més y amb un quart menos de paro. Fixis quina netedat. ¡Oh! la netedat es mitja vida. Venint mitja hora més aviat freguen els embarrats y les politxes, y els dissabtes, després de cobrar, llimpiesa de les rejoles am sal-fumant. ¡Oh! la llimpiesa. ¿Vèu? y tot telers petits. Jo no estic per aquelles baluernes que maten als trevalladors. Telers petits, telers petits; una dona en ta anar quatre. Entri, miri el botiquí: àrnica, venes, esparadrap; devegades salta una llençadora o'ls pobrets



—Estic fastiguejat de les dones.

—Sembla mentida; el teu pare qu'es tant vell cada dia m'estima més.

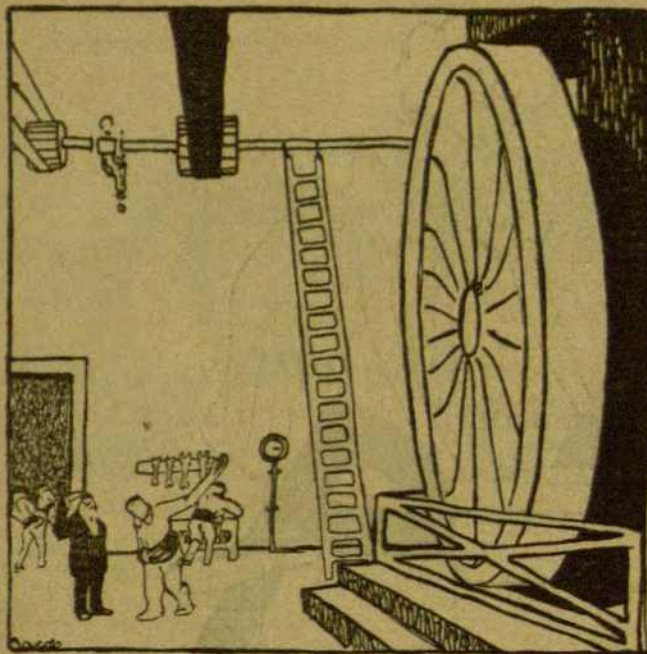
—Oh, es que'l meu pare als vintivuit anys encare no era ric.

s'agaten els dits. Van tan distrets.... ¿Vèu aquesta ampolla? es per estroncar la sang. Ja m'he trovat am dos moces que n'han tret per la boca.

Aquí, ben encuadrada y a la vista, la lley d'Accidents del trevall. ¿Qu'un pren mal per quinze dies? Paga les cures y quinze dies de jornal. ¿Que per un any? paga D. Pròspero. ¿Que queda esguerrat per sempre com un de l'any passat? ajúdali a muntar la familia. ¿Que's mata, com un altre que badant es deixá agafar per una corretja? págali l'enterro y diners a la viuda.

Ja ho vèu, están com uns reis, els trevalladors d'avuy en día, están com uns reis.





— Què li sembla Sr. Lerroux; sexanta revolucions per minut.
— Caramba, caramba.

Els voluntaris de la Guerra d'Àfrica.

La primera societat catalanista que's va fundar en aquest planeta, era «La Jove Catalunya». En Peyo diu qu'ell n'era, però no es veritat, qui n'era y dels fundadors es D. Àngel Guimerà. Are, ab motiu de l'homenatge, entre aquelles llevors supervivents del nostre actual moment polític transcendental, ha germinat l'idea d'acoblarse un altre colp, fent una nit de joventut als seixanta anys, beure am la

Coupo santo e vessanto,

y regalarla després al company de cassino y soci d'honor en Guimerà.

Per axò els més significats, varen fer junta: allí en Matheu, allí en Roca y Roca, allí en Picó, allí un jutge municipal, allí en Salas Anton, en fi, demanin, y allí en Lluís Domènech y Montaner.

L'entusiasme va ser gran, tot va anar com una seda, y's va acordar fè'l dinar, regalantli la copa, y ferho aviadet pera retirar d'hora.

—Prò en Domènech, qui a més d'esser la nostra més llegendària gloria, es el més llegendari descontent, va dir a la fi:

—Sabèu a qui trobo que'ns assemblèn nosaltres?

—Home.....

—Als voluntaris d'Àfrica. Ja podem anar a les festes, ja, que per tot fem pena.



Els tres amos

I.—L'amo del magatzem.

En Rocallaura, —dependent de comers— se va volguer casar y, allò que's fa, va demanar consell al amo. L'amo, com tots els amos, era un home molt pràctic, qu'es lo qu'ha d'esser.

El consell que li va dar, va ser el que's dona sempre. —Miri Rocallaura, pensissihi bé, axò es per tota la vida y Deu nos en guart d'un ja està fet.

Després d'aquet consell en Rocallaura va convidà al amo a casament y's va casar.

En acabat el convit del dia de la boda, l'amo al despedir-se del seu dependent y després d'haverli dat la enhorabona, li va dir:

—Am franquesa, Rocallaura, lo qu'es ella, li dic qu'es una galant xicota, amb axò vegi de no fer tart al despatx, els dematins.

II.—L'amo de les municipals.

Quan era alcalde de Barcelona en Rius y Taulet, ens conta'l senyor Massana, que's va fer al despatx de l'arcaldia una convocatoria de posseïdors del Deute Municipal y el senyor Massana —naturalment,— com a interessat en l'assumto del marge hi va anar.

—En Rius y Taulet, que Deu l'hagi perdonat, era molt amable —ens deïa el senyor Massana— me va entretenir una bella estona al seu despatx parlantme, am la seva agradable conversa, dels projectes que tenia. Va passar un quart, va passar mitja hora y la conversa no s'acabava. Jo veïa que D. Francesc, mirava'l rellotje d'en tant en tant y li vaig preguntar si tenia pressa.

—Ja veurà —'m va dir en Rius y Taulet— veig que fa un hora qu'estem reunits y no's presenta cap més posseïdor. Ab axò, ab tota franquesa li dic, senyor Massana: ho haurèm de dexar per un altre dia, ja que no vé ningú més que tingui paper municipal.

—Oh! —vaig dir— Ja veurà, es que'l tinc tot jo.

III.—L'amo de la noia.

El senyor Domènec, encare es d'aquells que troven que'l parlar català fa ordinari y en cambi, ells, parlant el castellà, fan semblà'l castellà ordinari. Però'l senyor Domènec no solsament té odi a la nostra llengua, sinó a tot lo que sigui català.

Per ell no hi ha com els xulos y els toreros: allò, segons ell, es gracia, maneres y tracte social.

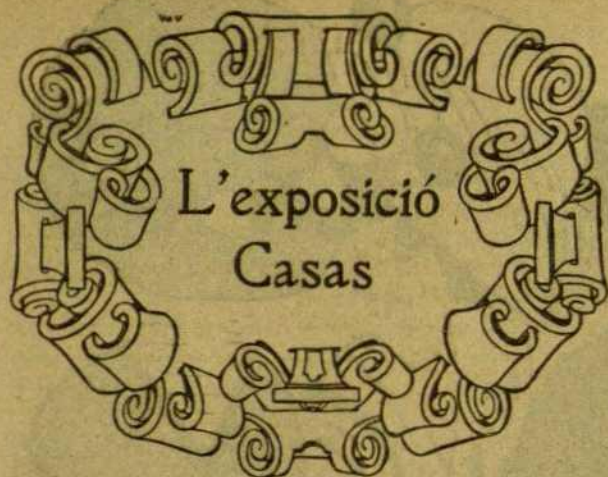
A Catalunya no més hi han fàbriques y magatzems y axò al senyor Domènec el trèu de pollaguera. Ell vol una ciutat aristòcrata, d'aquelles que, com Madrid, viuen del cel.

Totes les converses que té am la qui ell se fa, acaben de la mateixa manera.

—Ja veuràs noia, aquí no s'hi pot viurer. Barcelona es una ciutat de jueus y de lladres. Una persona fina no hi pot tenir cara amb aquesta mena de gent.

El dia del sant d'ella, li va fer un regalo de sis rals.

—Em pensava qu'a tu no t'agradava lo que fa català —li va dir ella.



Quan d'aquí a uns anys els néts dels nostres néts investiguin el caràcter d'axò qu'ab més o menys propietat s'ha volgut anomenar el nostre renaxement, o, més modestament, quan els nostres descendents estudiïn la nostra civilització.... o millor dit, quan aquests nostres successors estudiïn la vida dels fills d'una generació despreciada qui creà un Liceu, un Parc, una Exposició Universal, etc., quan estudiïn aquesta nostra decadència en el terreny de les arts, a la vista dels monuments creats per la nostra superbia y per la nostra estultícia no hi ha dubte que un poderós sentiment de curiositat envers els autors de més fama, de més mala fama, se'ls despertarà als nostres nets, sapiguent com sabran qu'en un dels museus hi ha retratada d'una manera admirable, a la Holbein, bona part de la generació actual, la del *modern-styl*, com diran ells sarcàsticament. ¡Angels de Déu! ¡tant petitets y ja tant més intel·ligents que nosaltres!

Després d'estudiar y analitzar l'obra y les enigmàtiques causes engendradores de la matexa, després de trencar-se'l cap y arrencar-se'ls cabells, desesperats com l'assiriòlec davant la muda mistagogia de la imatgeria ninivítica, com respiraran triomfants a la vista dels admi-

rables dibuxos den Casas al descobrir la clau del enigma en aquell bé de Deu de fesomies tant reveladores. Salvades honorables excepcions, haurán de dir-se'ls nostres néts: «efectivament, aquest home no podia pintar, no podia compondre, no podia construir, no podia escriure, no podia pensar pas coses millors». La cara es el mirall de l'ànima y l'ànima que revelen aquestes cares s'acorda exactament am l'esperit d'aquells edificis, d'aquelles teles, d'aquelles composicions, d'aquelles escultures, d'aquells llibres, d'aquelles filosofies.

Com l'obra den Casas, alguna altra excepció es salvarà pera confirmar la regla, l'asseveració de la nostra ridícula petulància. Y per demunt del immens fracàs, d'entre'ls fulls del colossal catàleg de lletjeses noucentistes catalanes que'ls arqueòlegs del pervindre forjollaran, una sola cosa nobla y sensata potser es destacarà: l'obra del útil y humil saltataulells tant despreciat dels nostres temps rrefinats.

JOAN SACHS.



Un Wright en miniatura

En Riquer tenia un noy, es dir té un noy, però pel nostre objecte tenia un noy, qui's deia Elissèu. La criatura per no desmentir la nissaga sempre ensenya un natural rebeco y fantasiós; afegexin a la lley d'herència el fer la vida en aquell «allí dalt», de detrás de la Seu y compteu si serien pençades estrafelaries les que li acudirien y am quina tossuderia no les sostindria davant de pares y padrins.

A la nit, li sortia per sobre la capsalera del lletet de monja una ma que li feya ganyotes; a l'hora d'esmorzar el xacolata feia olor de xacolata y era rahó per no pendren y a l'hora de dinar els préssecs feien olor de rahim y era rahó per menjarsels tots, en fi, un defici.

Un dia va volguer un aucell. ¡Vull un aucell! Vull un aucell! D. Alexandre es carrega de paciència y cap a la Rambla a comprar un pardal. Ja en poder de l'Elissèu aquet el mira per tots cantons y diu:

—¡Vull que volil ¡Vull que volil!

Son pare empipat:

—Obrela la gavia.

—No, que fugiria.

—Doncs no sé què dirte.

—Vull que voli am gavia y tot!! ¡Vull que....



A río revuelto...



Enrie Paris.

—Fan com aquell qui no'm conxen les meves filles. ¡Qu'es trist axó! Sort que'm queda l'esperança d'heredar d'elles encare.

La Venus Camilo



PARLAVEM l'altre dia del noi Samà, qui-
na elegancia tothom ha reconegut;
avui com a primer de Maig, sembla
que lo més propi es parlar del altre
capitost de l'elegancia del plà de Bar-
celona, el ben considerat y digne de
totes les alabances, senyor Julià.

El senyor Julià y el primer de Maig, sembla a pri-
mera vista, que no tenen res que veurer, però ben mirat,
tenen una relació tan estreta qu'entre l'un y l'altre no
hi pot passar res. El senyor Julià es l'elegancia perso-
nificada y el primer de Maig es tot lo contrari de l'e-
legancia, però, no olvidem, que tot salta-taulells que té per
ideal el primer de Maig o la festa del treball, també té
per ideal d'elegancia al senyor Julià.

Nosaltres, que reconexem que l'elegancia del senyor
Julià es de lo millor que corra, ens expliquem, de totes
maneres que'ls salta-taulells, a les festes a la tarde'l
vulguin imitar y quan van a cal barber es fassin arre-
glar el cabell, la cara y el bigoti com el digníssim senyor
Julià, perquè encare que l'elegancia d'aquest senyor està
per sobre de les aspiracions dels botiguers, hem de
confessar que hi ha en ella un gran defecte que la fa
assequible als homes que somien am lo cursi. El senyor
Julià, diguemho d'una vegada, té un defecte, un defecte
que som els primers de reconexer qu'es molt difícil de
corretgir: el senyor Julià, es massa guapo.

Si durant els diumenges a la tarde, les festes d'entrese-
manay el primer de Maig, es vèuen els dependents de co-
mers calcant pels carrers l'hermosa figura del gran aris-
tòcrata català, no'n fem cas y esperem qu'aquest dissi-
muli una mica la seva guapesa y així ningú tindrà
ganes d'imitarlo.

Els obrers dissimulats del gremi de
teixits

Els dependents de la respectable casa Roura Ger-
mans y Alcina & fills, acabaven d'entrar al magatzem,
com es natural avans que l'antic de la casa.

Aquella mitja horeta de mitja llibertat l'aprofiten
els dependents per parlar de l'actualitat y fer una mica
de comentaris sobre'n Cambó, la pluja, el sol, la bomba
de tanda, la quiebra del altre dia, la suspensió de Sevi-
lla, les devolucions de Valencia, la puja del cotó, etzè-
tera, etz., ab els ulls fits a la porta, espiant l'entrada
del antic de la casa, per disoldres dissimuladament y
anar cada hu a llurs habituals quefers.

Aquets dies, com es de suposar, s'hi comentava'l
primer de Maig, es parlava de la significació d'aquesta
data, de la seva transcendencia y de l'importancia que
per nosaltres, obrers d'americana, hauria de tenir el
primer de Maig.

—¿Som obrers?—preguntava un del gremi que tenia
poc sòu y moltes preguntes.

—¿Y cá!—responia el viatjant qu'havia arribat ahir
d'Extremadura y se'n tornava demà cap a la Manxa.

—¿Som senyors?—tornava a preguntar.
—¿Tampoc!—responien tots a coro desde'l caixer
fins al meritori.

—¿Doncs què som?

—¿Som neutres! veusho aquí—contestava conven-
sut el tenedor de llibres que de tant tenirne s'havia
tornat filosof ab filosofia propia y consentida pels com-
panyes de feina.—

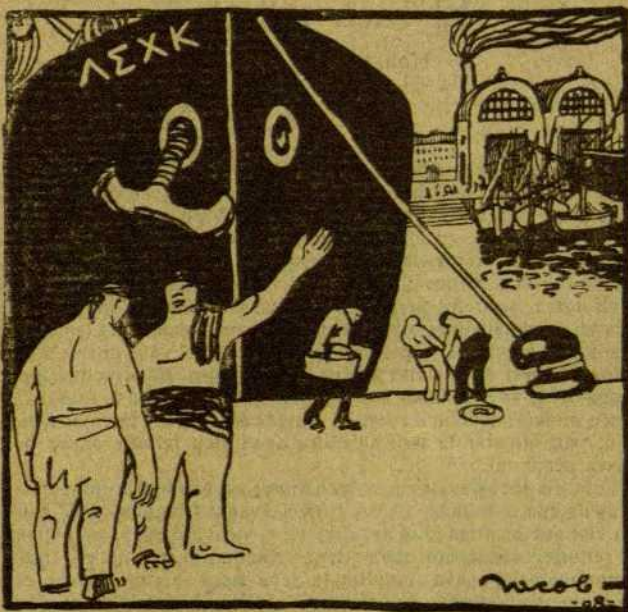
Som neutres y res més, y neutres vol dir que som
al mitg de les classes extremes y que'ns apedreguen de
totes dugues aceres.

Som, no la classe mitja, sino la classe intermitja,
y encara gracies de poderne ser; nosaltres no tenim
primer de Maig, ni sociòlegs, ni leaders que'ns atiïn,
ni tenim res que'ns caracterisi; però en cambi, en com-
pensació, Deu ens ha dat, a més a més del amo, del
gerent y del apoderat, l'antic de la casa que no més
treballa per fense passar per ganduls.

Si'ns proposem defensar alguna cosa, no més en
trovem una, qu'es la mateixa qu'hèm de defensar en-
care que no volguem: la colocació. La colocació és el
nostre pa de cada dia,—donaunoslo Senyor en el dia
d'avuy, encare que sigui primer de Maig.—La coloca-
ció és la que'ns coloca en aquesta situació indefinible
que no'ns deixa passar de fer la viu-viu y de menjar y
coure com qu'es la nostra esperansa y l'augment problemà-
tic del sòu, la nostra por, la cessantia y les nostres aspira-
cions son del tot modestes: fer la plassa al sortir de
meritoris, fer el viatge de Catalunya per entrenarnos y
comensar a festejar, fer el Nort per casarnos y posar
seny, y fer l'Andalusia per poder tenir fills; perquè
està provat que'l viatjant de teixits que no fa l'Andalu-
sia que no'n tingui de fills perquè no'ls podrà mantenir.

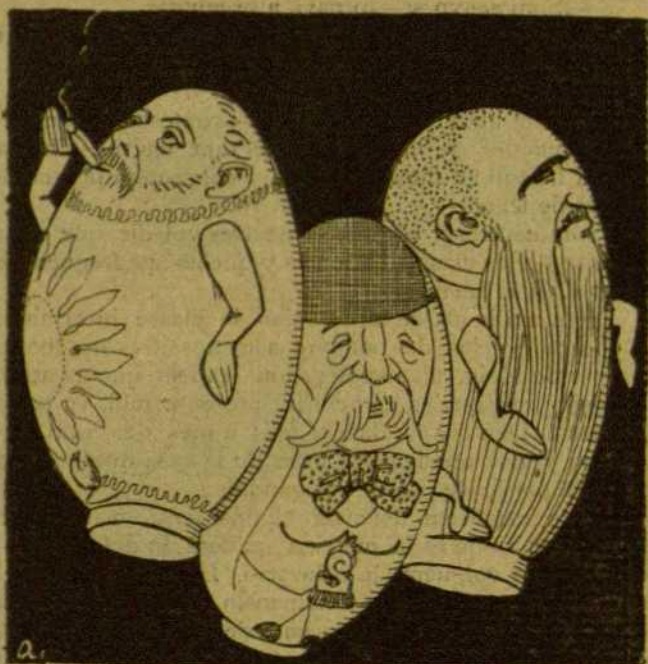
¿Y aquets, aquets som els neutres!

—¿Y perquè'n som de neutres?



—Y bé, què ferèu després?

—Després una gran merienda pera protestar enèrgicament.



Els tres buits.

—Doncs perquè estem *neutralitzats*! La paraula sola ja ho expressa.

La porta d'entrada s'obrí ab certa violència, y picant de talons va entrar l'apoderat que, trovant la dependència reunida, va preguntar irònicament si ensajem un *grupu* per fènsè retratar.

FOLLETI DE «PAPITU»

El meu rellotje

Historieta instructiva

per Mark Twain

Era un rellotje preciós. Havia anat bé, ben bé del tot, prò lo que's diu bé, bé, bé, durant dinou mesos seguits, sense destorb, sense pararse, sense ni un senzill entrebanc. Vaig acabar per mirármel com infallible en els seus judicis sobre'l temps; vaig acabar per considerar eternes la seva constitució y la seva anatomia. Un dia, dia funest..., millor dit, una nit, el vaig deixar caure y m'en vaig afligir forsa, sobretot perquè hi veia un mal presagi. Per, xò, de mica en mica vaig anar olvidant els meus pressentiments supersticiosos. De tots modos, pera major segurerat, el vaig portar a cal millor rellotjer de la ciutat perquè me l'arreglés. El principal me'l va agafar, el va examinar am detenció y va dir: «Va retrassat de quatre minuts: haurém d'avansá'l regulador». Jo vaig intentar deturar-lo, vaig intentar de feril entendre que'l meu rellotje anava bé, pro va ser inutil.

Tots els meus esforços sobrehumans no van lograr impedir el retrás de quatre minuts: va ser forsós avansá'l regulador. Y haurieu vist que mentres jo'm neguitejava y picava de peus al voltant del rellotjer suplicantli que'm dexés tranquil el rellotje, ell, freda y tranquilament, anava complint la seva tasca infame. Aleshores, naturalment, el rellotje va començar a avençar, y cada dia una mica més. En una sola setmana, plè, d'una febre estranya, va arribar a les cent cinquanta pulsacions per minut. Als dos mesos ja havia avançat a tots els cronòmetres de la ciutat y fins al calendari

Dexèu que'ls nens vinguin a mi

Nosaltres, que quan erem petits motejavem innocentment d'avar al senyor marquès d'Allella, reconexent la vritat d'aquesta dita, ara'ns veiem obligats a motejar al matex senyor Marquès, de filántrop.

El primer de Maig, dia tan propi pera pensar am demanar augment de jornal com per recordar els favors que s'han d'agrahir al amo vé com l'anell al dit parlar de la gran millora—pels obrers y per ell—que'l marquès d'Allella va fer a la seva fàbrica de Sant Andreu.

Tothom s'en recorda, perquè ¿quí es a Barcelona que no's recorda del marquès d'Allella quin pare ens va dexar un observatori y una colecció de cuadros que's conserven al Museu pera immortalisá'l mal gust del donador?

Tornant a lo que dèiem, la millora com tothom sab, va consistir en fer posar en una sala *ad hoc* uns quants llits pera les criatures de pit, pera les tendres criatures, quines mares trevalen a la fàbrica.

No'ns cansarém may d'alabar aquesta fundació qu'enternex l'ànima del que la contempla. Aquelles criatures que no podrien xuclar les primeres gotes que'ls hi han de portar la vida, etc. etc., y aquelles mares que si volien nodrir als seus productes haurien de dexar la feina, sense merma de jornal, ara gracies a que'n Fabra sab mirar pels seus interessos, poden donar solució a un dels problemes que modernament preocupen més als sociòlecs y altres persones que s'ocüpen d'aquestes qüestions com el senyor Valentí y Camp.

Els periodistes y demés personatjes convidats a la inauguració de la Sala de llits, emocionats al veure tanta pietat pera la classe que sofreix y calla, li dèien que la

de tretze dies. Ja estava a mitjans de Novembre, fruit de les belleses de les neus, qu'encare l'Octubre no s'havia despedit. Jo anava avançat a pagá'l lloguer, a pagá'ls comptes y coses semblants, de manera que la situació es fèia insoportable. Vaig tenir de portar-lo un'altra vegada a cal rellotjer.

Aquèl me va preguntar si havia sigut mai adobat. Jo li vaig respondre que no, que mal n'hi havia hagut necessitat. Ell me va dirgir una mirada d'alegria malvada y desseguida's va posar a obrir'l rellotje y posantse en el ull un diabòlic instrument de fusta es va posar a mirar al interior del mecanisme. «Hi ha una imprescindible, imperiosa necessitat de netejar y untar la maquinaria; després l'arreglarém. Podrá passar d'aquí vuit dies». Un cop netejat y untat y ben arreglat, el rellotje va començar a anar poc a poc, com una campana de campanar que toca a intervals llargs y regulars; y va passar que vaig començar a dexarme escapá'ls trens, a enraderir-me en els pagos, a perdre cites. El meu rellotje em concedia dos o tres dies de temps pels venciments y al mateix moment me'ls fèia protestar. Vaig començar per viure a la vigília, després a l'avant vigília y així successivament, y de mica en mica vaig reparar que'm quedava sol y abandonat en la setmana passada mentres que l'altra gent vivia en l'actualitat y que desapareixia sempre per mi: fins me va semblar sentir en lo més pregón de mon esser com un comens de simpatia per la momia del Museu, y un desitj intès d'anar a canbiarhi impresions sobre les darreres noves.

Vaig tenir de tornar a cal rellotjer.

Aquèl individu va fè'l rellotje a bocins a la meua vista y solemniament va participarme que'l cilindre estava «infla». Es va empenyar en reduir-lo a les seves dimensions normals en quatre dies. Després d'aquesta reparació, no més va funcionar la burxa petita refusantse l'altra a tota indicació. El rellotje es passava la meitat dels dies roncant, lladrant, cridant, esbufegant y estornudant fins al punt de distrèurem dels meus pensaments. No hi havia ni un sol rellotje en tota la comarca que s'atrevis a plantarli cara. L'altra meitat del dia

fundació no tenia preu y qu'era digne de tots els elogis, propis d'aquestes fundacions.

—No ho sé, no ho sé,—va di'n Fabra,—veurèm quins resultats me donarà.



USTAMENT indignats els nostres artistes, perquè la Junta de Museus, no tenia cabals per subvencionar una exposició que volia fer el *Círculo Artístico* protestaren solemnement davant la ciutat de tal insult y demanaren si no el cap la destitució immediata d'en Puig, d'en Pijoan y demés despotes qu'integren la Comissió.

Per més protesta, en nombre de 150 y no 80 com diu *La Veu*, feren un ressopó d'a duro al «Mundial Palace». Als brindis l'Artigas volia bastir casals, axecar cors y foragità'ls enemics. En Fuster contà la seva peregrinació desde a can Bastardas a can Pirozzini.

Després en Soler de les Casas llegí 1.400 pàgines d'una memòria alusiva al acte. A les dos hores, la concurrència protestà dient que l'havia enviat en Puig per deslluir l'acte.

Després la música tocà unes peteneres, y un distingit concurrent va marcar les tercerilles flamenques en senyal de més protesta.

Com a final acordaren que fet y fet no trovaven am qui substituir als qui volien fer fora y que de moment era preferible que continués en Puig y companys de causa.

Are, demà o demà passat es farà un altre apat de contra protesta; ja hi están apuntats més d'un vuitanta

se'l passava ensopit y s'atrasava fins a dexarse avançar per tots els rellotjes qu'havia dextat enradada. De manera que després d'aquestes alternatives arribava a les venticuatre hores al mateix temps qu'els rellotjes més ben educats. Però, com que per un rellotje el marcar no més les hores es una mitja virtut escassa, no vaig tenir altre remei que portarlo novament a càl rellotjer, qui'm va dir que s'havia trencat el cadell.

Vaig estar força content al veure que no havia estat cosa pitjor, encare que no sabia lo que volia dir pro com que jo no volia confessar la meua ignorancia a un desconegut el vaig dexar fer. Va arreglar el rellotje, pro'l pobret va perdre per un costat lo que guanyava pel altre. Es posava a funcionar y al cap d'uns minuts s'aturava, y després tornava a arrencar, y encare's tornava a parar, sense preocuparse de la regularitat dels seus moviments. Lo pitjor era que donava unes sotregades, com les de la reculada de les escopetades. Per algun temps vaig ensajar el procediment de forrarme l'ermilla amb un matelasset de cotó flux, pro no hi va valer; no vaig tenir més recurs que portarlo a casa d'un nou rellotjer qu'el va desmuntar tal com ho van fer els demés rellotjers, y va putinejar-me 'ls trossos darrera la lupa, y després d'examinarlo va dir: «Tindrèu feina amb el regulador». Va fer una neteja completa y va posar el regulador a lloc. El rellotje va marxar a les mil maravelles desd'aleshores am l'únic inconvenient qu'a cada deu minuts les agulles s'encavallaven y's creuaven com unes estisores, talment com si tinguessin l'intenció de viatjar juntes. El filòsof més gran del món, usant d'un tal rellotje, hauria sigut incapaç de conèixer l'hora. Forsosament vaig tenir d'ocuparme de remelar aquex estat desastrós.

Aquesta vegada la culpa era del vidre del rellotje qu'impedia'l curs de les agulles. Ademés hi havien moltes rodes que necessitaven reparació. El rellotjer va fè'ls possibles pera repararho y aleshores va marxar completament bé; únicament — cosa curiosa — que després de marcar les hores completament bé, durant mitj



—Té la divisió del treball.

per cent dels concurrents al primer. En Soler de les Casas, llegirà un altre fragment de la seva memòria que no va poder llegir en el primer xeflis.

dia, de repent totes les parts del mecanisme arrencaven a correr desesperadament amb un soroll d'aixam d'abelles esgarriats, y les agulles corrien amb una tal velocitat que la seva individualitat es fela gairebé impossible d'observar; ab prou feines si's percibia per sobre l'esfera com una delicada trenyina. El rellotje enllestia les vintiquatre hores en uns quants segons y's parava de repent.

Amb el cor destrossat vaig dirigir-me a casa un darrer rellotjer. Mentre me desmuntava'l rellotje jo'm ficava am la cara que fèia'l rellotjer. Jo'm preparava a interrogarlo severament perquè la cosa ja picava en historia. El rellotje em va costar de compra cosa d'uns doscents dollars; are, ab les reparacions, ja m'en venia a costar dos o tres mil. Tot d'un plegat, mentre m'estava examinant la fesomia d'aquest home, m'adono de que aquella cara m'era coneguda; vaig reconèixer com a un d'aquets miserables a qui jo ja havia hagut de recorrer alguna vegada, més capassos d'adobar una caldera que d'arreglar un rellotje.

El pocavergonya, amb un cuidado estremat, igual que'ls demés, va examinar totes les peces, y amb el matex aplom va pronunciar el seu veredict: «Fa massa vapor, hauriem de deixar oberta la vàlvula de desvaporació».

Per tota resposta li vaig descarregar un terrible cop de puny al cap, que'l va deixar mort en el acte.

Vaig tenir de pagar els gastos d'enterro.

El meu oncle difunt, l'oncle William, —que Deu l'hagi perdonat— tenia la costum de dir qu'un cavall es un bon cavall fins al dia que's desboca, y qu'un bon rellotje es un bon rellotje fins al dia en que un rellotjer hi posa les pecadores mans pera embriuarlo. També solia preguntar-se amb una marcada obstinació, cap a quina professió's decanten tots els estanya-paelles, esmolets, ferrers, maquinistes y logoners fracassats.

Pro ningú ha sapigut mai respondre an aquesta pregunta.

L'HUMOR ESTRANGER ALEMANYA. — Caricatures dels primers números del *Simplicissimus*, de Múnic.



El vell. — Vina'maco, vina, que l'axecaré.



El metje. — L'estat de la seva dona es molt crític. Estigui preparat pera lo pitjor.
 El marit. — No comprend..., ¿Vol dir que's posará bona o que morirá.



— T'en vas emportar la dona a París?
 — Ca home! Que per ventura, cuan vis a sopar al Continental t'en emportes un sandwich a la butxaca?



L. MENASSA.
 — Si s'atreveixen a tirar els falg ngafar.

Correspondencia

E. A., ¡Putiné!.—D. T., Vol fè'l favor de no enviarnos res més?—*J. B. A. Rip*, Mai havèm llegit una cosa més cursi.—*Lluquet*, No interessaria més qu'a Don Albert y a Don Quimet.—*Barbero*, No son dolents del tot.—*Llops*, El seu dibuix no està tant bé com els del anterior Sr. Barbero.—*Menfis*, Ho arreglarèm, va vè.—*Yo.*, Es insignificant y defectuós.—*Papitu F.*, Es molt flux, no servex.—

Rac, Ho publicarèm quan hi poguem aplicar un'altra llegenda.—*Mum*, Les llegendes son infantils y'ls dibuxos bastant defectuosos y de procediment irreproducible en la nostra revista.—*Ricardet*, Vostè es molt viu.—*A. M. Coca y Punsèm y Argelet*, Están bé prò un xic anticuats d'estil y de pensament.—*Sala*, Es una rampicim.

Impremta de Joaquim Horta.—Barcelona
Imprès am Tinta Negra n.º 5275 de las Farbenfabriken Otto Baer. Radebeul.

N. Escande

Instalacions Eléctriques

de totes classes

Treballs garantits

Rambla Canaletes, 13, 1.ª — Telefon 1764

Erasme Sala

Malalties de la boca y dents.—Procediment únic y

Metje dentista

inofensiu pera les extraccions sense dolor

Carrer de Santa Agna, 6, principal

TRENCATS (Herniats) llogiu:

Si voleu trobar alivi instantani, contensió absoluta y curació radical de vostres mals, useu els moderns aparells de l'especialista TORRENT, que son els millors del mon pera la curació de tota classe d'hernies; sempre nets, sense tirants, pells, ni adornaments de cap classe, no molesten ni fan bulte, emmotillantse al cos com un guant; homes, dones y nens, deuen usarlos. Construcció exclusivament a mida y pera cada cas concret, divent, per tant els herniats tots, abstindres de comprar cap aparell sense consultar primer a l'especialista TORRENT. Consulta particular: de 2 a 5.

Portal de l'Angel, 21 y 23, pis primer

Tallers y despatx: desde les vuit del matí a les vuit del vespre.

Carrer de l'Unió, 13, botiga.—CASA TORRENT

Boas y Colliers Pluma

Echarpes fantasía. etc.—Gran ocasió.—Bon assortit a preus molt baratos: PELLETERIA FRANCESA

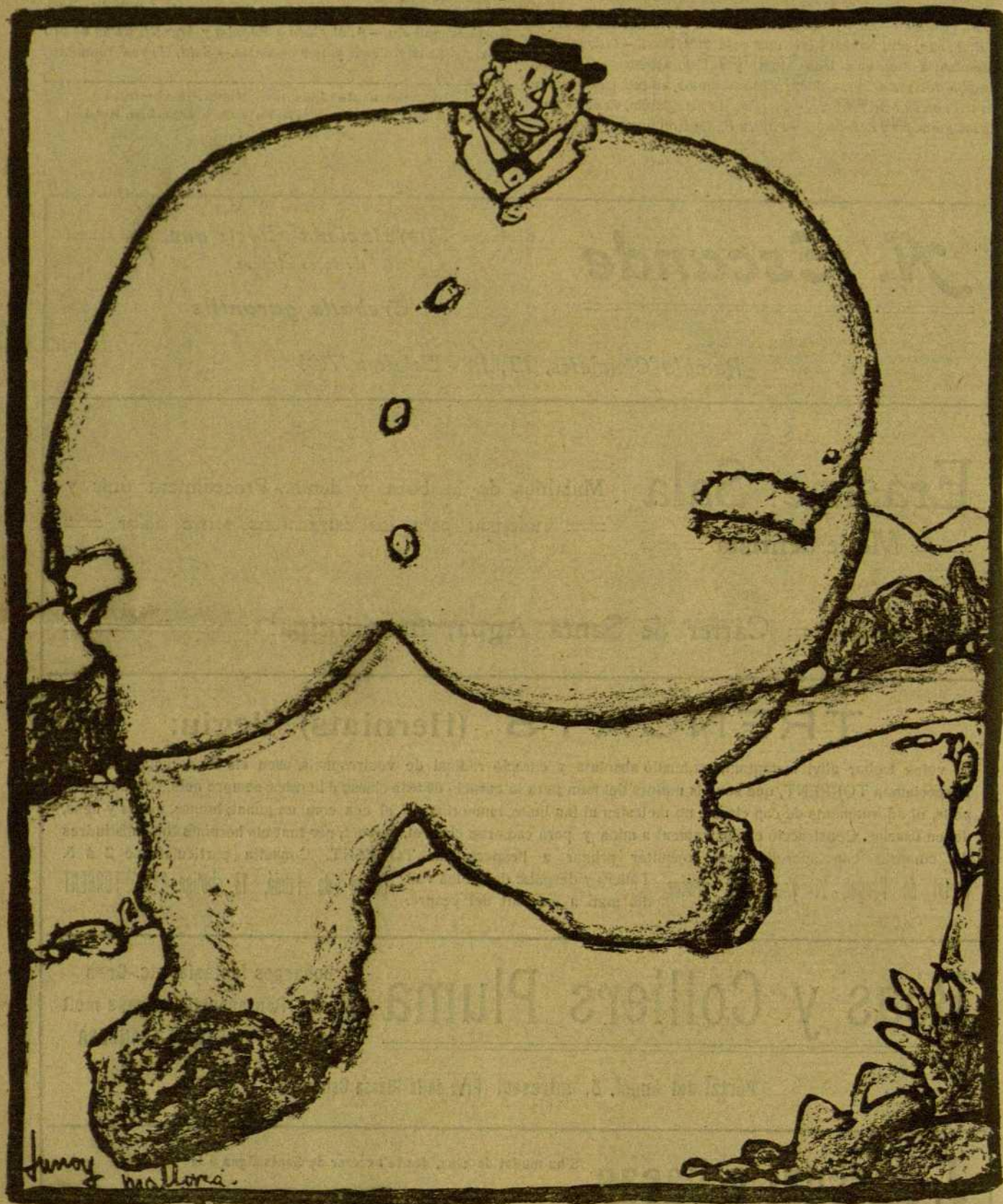
Portal del Angel, 5, entressol (Prop de la Plassa Catalunya)

J. Pascual y Casas

S'ha mudat de casa, desde'l carrer de Santa Agna a la

SASTRE

Rambla de Catalunya, 5, pral.



FABRICANT D'EMBUTITS

—... si, es cert, treballen en males condicions el meus obrers, tots acaben per treure sang... ¡Qui sab si l'aprofitava per les sobraseades!